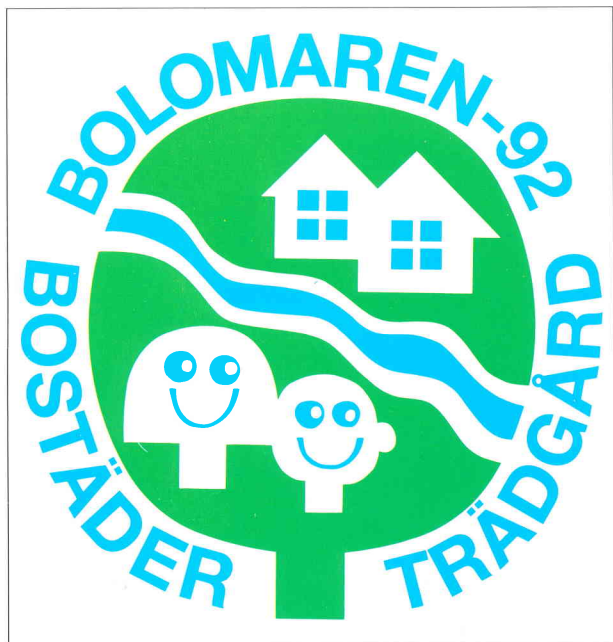
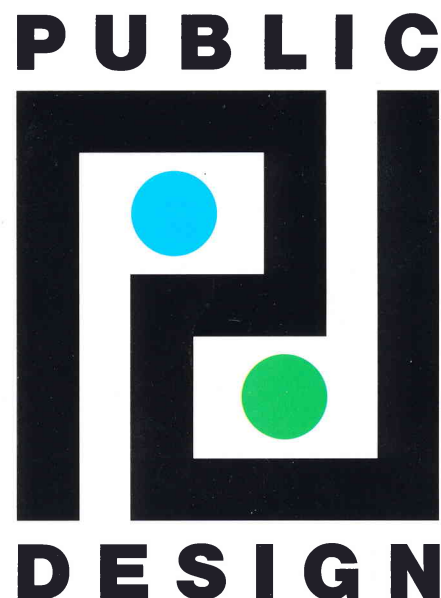

ESPOO • 92 • ESBO • 92

NÄYTTELYRAPORTTI

Lukijalle

Espoon kaupunki on vuonna 1992 viettänyt erityistä tapahtumavuotta. Vuoden aikana olemme halunneet tarjota espoolaisille kiinnostavia tapahtumia ja samalla myös tehdä Espoota tunnetuksi dynaamisena kaupunkina. Vuoden päätapahtumiin ovat kuuluneet alkukesän Puutarha-asuminen'92 näyttely Puolarmarissa sekä elokuinen Public Design -kaupunkiympäristönäyttely Tapiolassa.

Näyttelyiden kautta halusimme löytää niitä suunnittelun ja rakentamisen keinoja, joilla voimme luoda hyvää ja laadukasta, luonnonläheistä ja urbaania kaupunkiympäristöä. Tavoitteet olivat korkealla, mutta laman vaikutuksia emme osanneet ennakoita. Taloudellisen tilanteen muutokset heijastuivat tietysti myös näyttelyihimme, mutta siitä huolimatta katson, että onnistuimme herättämään keskustelua kaupunkiympäristön nykytilasta ja sen mahdollisuuksista tulevaisuudessa.

Tässä loppuraportissa haluamme tuoda yleispiirteisesti esille kumpaankin näyttelyyn liittyviä päänäkökohtia. Tämän lisäksi Puolarmarin ryhmäpuutarhan suunnittelusta ja rakentamisesta on keväällä 1992 valmistunut oma yksityiskohtainen projektiraporttinsa.

Tässä yhteydessä haluan vielä kerran esittää kiitokseni yhteistyökumppaneillemme Osuuskunta Suomen Asuntomessuille sekä Puutarhaliitolle hyvästä yhteistyöstä. Samalla haluan kiittää kaikkia niitä Espoon kaupungin työntekijöitä, jotka ovat ammattitaitoisella työpanoksellaan edesauttaneet näyttelyiden onnistumisessa.

Espoossa 26. lokakuuta 1992

Pekka Löyttyniemi
Kaupunginjohtaja

Till läsaren

År 1992 var ett alldeles speciellt händelserikt år i Esbo stad. Vi ville bjuda esboborna på intresseväckande evenemang och samtidigt profilera Esbo som en dynamisk stad. Viktigast i detta sammanhang var utställningen Bo i trädgård-92 i Bolomaren i juni och stadsmiljöutställningen Public Design i Hagalund i augusti.

Genom arbetet med utställningarna ville vi få fram metoder för planering och byggande som kan användas för att skapa en kvalitativt högtstående, naturnära och samtidigt urban stadsmiljö. Målet var högt ställt, men lågkonjunktorens verkningar kunde inte helt avväjas utan medförde vissa inskränkningar i utställningsplanerna. Trots detta anser jag att vi har lyckats starta en diskussion om stadsmiljön av idag och dess framtida möjligheter.

I denna slutrapport vill vi i stora drag föra fram några övergripande synpunkter i anslutning till båda utställningarna. Dessutom presenteras planeringen och byggandet av gruppträdgården i Bolomaren utförligt i en projektrapport som blev färdig våren 1992.

I detta sammanhang vill jag ännu en gång framföra mitt tack för gott samarbete till våra samarbetsparter Andelslaget Finlands Bostadsmässa och Trädgårdsförbundet. Samtidigt vill jag tacka alla de anställda hos Esbo stad som med sin professionella arbetsinsats bidrog till att utställningarna blev en framgång.

Esbo den 26 oktober 1992

Pekka Löyttyniemi
Stadsdirektör

PUUTARHA-ASUMINEN '92 -NÄYTTelyn JA PUBLIC DESIGN -KAUPUNKIYMPÄRISTÖNÄYTTelyn TAUSTAT JA LÄHTÖKOHDAT

TAUSTAT JA LÄHTÖKOHDAT

Marraskuussa 1982 Espoon valtuustoryhmät tekivät yhteisen esityksen "tavanomaisesta poikkeavien asunomessujen järjestämisestä Espoossa".

Aloitteen pohjalta kaupunginhallitus perusti toimikunnan valmistelevaan messujen ohjelmaa. Kymmenkohtainen ohjelmarunko valmistui joulukuussa 1984. Samalla syntyi käsite kaupunkirakennemessujen järjestämisestä Espooseen painopisteenä Espoon keskus. Marraskuussa 1986 messutapahtuman sisältöä tarkennettiin kaupunginhallituksessa ja kaupunkimessutapahtuma nimettiin Espoo 92 – Esbo 92 tapahtumaksi.

Espoon kaupunginhallitus hyväksyi periaatteessa messujen järjestämisen Espoossa 1992 ja määräsi päätöksessään keskustaprojektin (myöh. alueprojektit) toimimaan kaupunkirakennemessujen koordinoijana ja vetäjänä.

Espoon kaupunki ja Osuuskunta Suomen Asuntomessut allekirjoittivat yhteistoimintasopimuksen 16.2.1989. Myöhemmin tehdyllä sopimuksella 10.1.1990 Puutarhaliitto tuli organisoimaan viheralan mukaantuloa Puolarmarin näyttelyyn. Messuteemoiksi valittiin loma-asuntojen ja siirtolapuutarha-asumisen esittely Puolarmarin alueella, sekä Public Design -näyttelyteema.

Taloudellinen taantuma ja sen vaikutukset Espoon kunnallistalouteen ja Keski-Espoon liikuntahallin rakentamisen siirtyminen vuosiksi eteenpäin johtivat Public Design -näyttelyn osalta siihen, että Espoon keskukselta näyttelyalueena luovuttiin ja korvaavaksi paikaksi valittiin Tapiola. Päätökset vaikuttivat myös aiemmin tehtyyn yhteistoimintasopimukseen jota tarkennettiin 8.4.1991.

ESPOO 92 – ESBO 92 NÄYTTELYTOIMIKUNTA

Pj. Pekka Löyttyniemi	Sampsa Heinonen	Olavi Syrjänen/OAM
Mauri Alasaari	Raimo Kareinen	Erkki Kuoppamäki /OAM
Hans Korsbäck	Ilkka J. Kari	Erkki Kaukovirta/Puutarhaliitto
Antti Moisio	Jorma Kari	Kirsti Henelius/EKYL
Erkki Pätiälä	Oiva Karppinen	Veikko Riikonen/Asuntosäätiö
Kyösti Seppänen	Eva Kivilaakso-Wellman	Matti K. Mäkinen/
Liisa Tommila	Hannu Penttilä	Rakennushallitus

ESPOO 92
-tapahtumat

PUOLARMAARI -JOHTORYHMÄ

Pj. Kyösti Seppänen
Tauno Kallio
Pekka Kinnunen
Erkki Kuoppamäki/OAM
Matti Mäkinen
Pekka Metsola/Puutarhaliitto
Siht. Pentti Pulkkinen

PUBLIC DESIGN -JOHTORYHMÄ

Pj. Erkki Pätiälä
Erkki Kuoppamäki/OAM
Seppo Laaksonen
Risto Löyskä
Matti Mäkinen
Martti Tieaho
Siht. Merja Kiviluoto

PUOLARMAARI -TYÖRYHMÄ

Pj. Jarmo Takaloeskola
Projektipäällikkö Pentti Pulkkinen
Heimo Kaukolinna/Puutarhaliitto
Marjut Huvinen
Salla Luomanmäki/OAM
Jaana Junkkari
Ilkka Seivo
Mikko Pirinen

PUBLIC DESIGN -TYÖRYHMÄ

Pj. Seppo Laaksonen
Projektipäällikkö Merja Kiviluoto
Salla Luomanmäki/OAM
Jaakko Messala
Seppo Pitkänen
Jarmo Takaloeskola

TIEDOTUS- JA MARKKINOINTIRYHMÄ

Pj. Reima T.A. Luoto
Siht. Merja Kiviluoto
Mirja Hassinen
Tuula Hatakka
Heimo Kaukolinna/Puutarhaliitto
Salla Luomanmäki/OAM
Marianne Långvik-Huomo
Pentti Pulkkinen
Heikki Valtavaara

PUUTARHA - ASUMINEN '92 - NÄYTTELY

29.5. – 14.6.1992

PUOLARMAARIN RYHMÄPUUTARHA-ALUEELLE ASETETUT TAVOITTEET

Näyttelyvalmistelujen kuluessa kiteytyi Puolarmaarin toteuttamistavoitteeksi rakentaa kaupunkiin uudentyyppinen nykyaikainen ryhmäpuutarha ja luoda alueesta viihtyisä loma- ja vapaa-ajan alue. Suunnittelussa ja toteutuksessa painotettiin korkeatasoisen ympäristösuunnittelun ja viherrakentamisen merkitystä viihtyisyydelle. Puolarmaarin ryhmäpuutarha-alueella on haluttu tuoda esille sekä omatoimista, että tuottajamuotoista ryhmäpuutarharakentamista, sekä arkkitehtonisesti ja teknisesti kokeellista mökkirakentamista. Alueella on annettu myös järjestöille mahdollisuus rakentaa oma ryhmäpuutarhamökkinsä.

Puolarmaarin alueesta haluttiin myös kehittää kuntalaisille Espoon keskuspuistoon liittyvä retkeilyyn ja virkistyskäyttöön suunniteltu uusi korkeatasoinen viheralue. Rakentamisen tulokset nähtiin tarkoituksenmukaisena esitellä alueella järjestettävässä Puutarha-asuminen '92 -näyttelyssä vapaa-ajanasumisen ja viherrakentamisen uusina mahdollisuuksina.

PUOLARMAARIN ALUEEN SUUNNITTELU

Puolarmaarin alueen suunnittelu käynnistyi vuonna 1986, jolloin valmistuivat ensimmäiset periaateluonnokset. Kaupungin virkатыönä laadittiin lopullinen asemakaava, jonka kaupunginvaltuusto vahvisti 10.1.1990.

Asemakaavan pyrkimyksenä oli luoda Espoon keskuspuistoon liittyvä ja sen toimintoja rikastuttava lomapuutarha; puutarhanhoidon ja luonnonharrastuksen kokeilukenttä.

Alueen länsiosaan on kaavoitettu ulkoilukeskus sekä viheralan näyttely- ja myyntialue, joita ei vielä ole toteutettu, sekä pysäköintialueet. Puutarhamökeille kaavoitetut korttelialueet ja rakentaminen on osoitettu pääasiassa avoimille peltoalueille ja osin metsäalueille.

Asemakaavaa täydentämään laadittiin kaupunkisuunnitteluvirastossa lähiympäristösuunnitelma. Kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi suunnitelman 24.5.1990.

Teknisen huollon suunnittelu käynnistettiin Espoon kaupungin teknisen viraston toimesta syksyllä 1988 alustavalla yleissuunnitelmalla. Varsinainen yleissuunnitelma valmistui 3.3.1989. Rakennussuunnittelu käynnistyi syyskuussa 1989 asemakaavaluonnoksen ja lähiympäristösuunnitelman pohjalta.

Arkkitehtiylöppiläille vuonna 1989 järjestetyn mökkien suunnittelukilpailun parhaista töistä teetettiin tyyppipii-rustukset kaupungin toimesta. Tekninen virasto haki näille rakennusluvut ja omatoimirakentajat saivat ne käyttöönsä palstan vuokrauksen yhteydessä. Tuottajamuotoisten mökkien suunnittelusta vastasivat tuottajat itse laaturyhmän seurattessa suunnittelun etenemistä. Laaturyhmä valvoi myös koerakentamis- ja järjestöma-jojen osalta suunnittelutyötä.

Varsinaisten rakennusten lisäksi puistoalueelle suunniteltiin myös huomattava määrä rakennelmia. Näistä toteutettiin mm. sisääntuloportti ja taiteilija Paavo Rabinän taidesilta.

Espoon kaupungin toimesta alueelle teetettiin kauko-opastussuunnitelma. Pysäköinnin lähiopastuksen suunnitteli kaupunki itse. Kauko-opastus ja näyttelyn sisäinen opastus toteutettiin Asuntomessujen toimesta.

PUOLARMAARIN ALUEEN RAKENTAMINEN

Puolarmaan toteuttaminen aloitettiin keväällä 1990 kunnallistekniikan rakentamisella. Pohjavesien suojelun takia alueelle toteutettiin normaalin asuinalueen kunnallistekniikan tasoinen täydellinen järjestelmä.

Pohjaolosuhteista johtuen tehtiin myös savikolla olevien mökkien perustukset kaupungin toimesta. Maksettuaan perustuskustannukset palstan haltijat pääsivät aloittamaan rakentamisurakkansa.

Puolarmaan alueen rakentamista ja sen etenemistä valvoi aluevalvoja, joka vastasi rakentamisaikataulusta ja joka neuvoi tarvittaessa rakentajia. Rakentamisen tiukalla aikatauluvalvonnalla varmistettiin se, että kaikki oli valmista näyttelyn alkaessa.

Ryhmäpuutarhan lisäksi kaupunki rakensi laajat viheralueet kuntalaisten käyttöön, jotka näyttävät parhaat puolensa vasta muutaman kasvukauden kuluttua.

Ulkoilukeskuksen rakentaminen Puolarmaariin avaa varsinaisesti alueen käyttömahdollisuudet kaupunkilaisille.

Ryhmäpuutarhan suunnittelusta ja rakentamisesta on tehty erillinen projektiraportti keväällä 1992, jossa alueen kehittymisestä ja toteutusvaiheista kerrotaan hyvin yksityiskohtaisesti.

RAKENTAMISKUSTANNUKSET

Taloudellisen taantuman ja siitä aiheutuvien säästötoimenpiteiden takia jouduttiin Puolarmaan rakennuskustannuksista karsimaan sekä suunnittelu- että rakennusvaiheessa. Säästöt n.2,5 milj. mk saatiin aikaiseksi keventämällä laatutasoa ja toisaalta karsimalla suunniteltuja ympäristörakenteita tai -rakennelmia.

Espoon kaupungille Puolarmaan alueen rakentamisesta on vuosina 1989–1992 syntynyt rakennuskustannuksia 34,3 milj. mk seuraavasti:

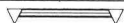
Kunnallistekniikka, kadut ja Lp -alueet	9,9 milj. mk
Viheralueiden rakentaminen	6,8 milj. mk
Vesihuolto	3,6 milj. mk
Tonttien vesihuolto, tiet ja perustukset	14,0 milj. mk
Yhteensä	34,3 milj. mk

PUOLARMAARI RYHMÄPUUTARHA, Yleisaikataulu

N:o	Tehtävän nimi	Kesto	Aloituspvm	Päätöspvm	1989				1990				1991				1992		
					Qtr 1	Qtr 2	Qtr 3	Qtr 4	Qtr 1	Qtr 2	Qtr 3	Qtr 4	Qtr 1	Qtr 2	Qtr 3	Qtr 4	Qtr 1	Qtr 2	Qtr 3
1	1 VALMISTELEVAT TOIMENPITEET	177,77ew	1.1.89	29.5.92															
2	2 Asemakaavoitus	53,48ew	1.1.89	10.1.90															
3	3 Kortteli- ja lähiympäristösuunnitelma	508,38ed	1.1.89	24.5.90															
4	4 Kunnallistekniikan yleisuunnitelma	61,38ed	1.1.89	3.3.89															
5	5 Kunnallistekn. ja viheral. suunn.	805,38ed	1.9.89	15.11.91															
6	6 Tonttien luovutus	637,38ed	1.1.90	30.9.91															
7	7 RAKENTAMINEN	154,2ew	1.6.89	15.5.92															
8	8 Kunn.tekn.rakentaminen	69,63ew	1.8.90	1.12.91															
9	9 Vesilaitteiden rakentaminen	198,38ed	1.8.90	15.2.91															
10	10 Viheraluetekn. ja viheral. rakentaminen	1079,38ed	1.6.89	15.5.92															
11	11 Mökkien perustustyöt	427,38ed	1.7.90	1.9.91															
12	12 Mökkien rakentaminen	622,38ed	1.9.90	15.5.92															
13	13 Kerhomajan rakentaminen	170,38ed	1.5.91	18.10.91															
14	14 Maarintupa	163,38ed	1.5.91	11.10.91															
15	15 "Akilleenmaja"	70,38ed	7.1.92	17.3.92															
16	16 Erikoisrakenteet	380,38ed	1.5.91	15.5.92															
17	17 NÄYTTELYJÄRJESTELYT	1244,38ed	1.1.89	29.5.92															
18	18 Suunnittelu ja valmistelu	90,91ew	1.9.90	29.5.92															
19	19 Viimeistelytyöt	58,38ed	1.4.92	29.5.92															
20	20 Avoimet	1d	29.5.92	29.5.92															

ESPOON KAUPUNKI
Alueprojekti
Pentti Pulkkinen

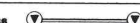
Critical

Noncritical

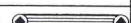
Progress

Milestone

Summary

Sivu 1

11.5.92, Klo 14:21

Arvio Puolarmaarin ryhmäpuutarhan rakentamisen taloudellisista vaikutuksista Espoon kaupungille.

AIHEUTUNEET KUSTANNUKSET Mmk

Hartiapankkimökkien suunnittelu	0,3
Palstojen esirakentaminen ja sisäinen kunnallistekniikka	14,3
Huoltorakennus	2,1

Yhteensä 16,7

KERTYVÄT TULOT Mmk

Suunnittelu ja valvontamaksut	0,3
Esirakentamismaksut	3,8
Maanvuokrien nykyarvo	11,2
Jätevesimaksut, liittymismaksut	0,3
Huoltorakennuksen vuokran nykyarvo	0,4

Yhteensä 16,0

NÄYTTELYJÄRJESTELYT JA NÄYTTELYTAPAHTUMA

Puolarmaarin ryhmäpuutarhan osalta tulee muistaa, että aluetta ei rakennettu ainoastaan v.1992 näyttelytapahtumaa varten. Alueen rakentaminen näyttelyalueeksi antoi kuitenkin mahdollisuuden toteuttaa alue kokeellisemmin ja monipuolisemmin.

Yhteistoimintasopimuksen mukaisesti kaupunki on vastannut alueen kaavoituksesta ja kunnallistekniikan toteutuksesta. Asuntomessut on vastannut näyttelyjärjestelyistä ja Puutarhaliitto on vastannut mallipihojen toteutuksesta ja erikoisnäyttelyistä sekä työnäytöksistä.

Puolarmaarin alueen 150 mökistä rakennettiin näyttelyyn mennessä 134 mökkiä valmiiksi. Näistä näyttelyssä oli esillä 23 erilaista mökkityyppiä ja yhteensä 32 mökkiä. Mallipihoja näyttelyssä oli 12. Tämän lisäksi näyttelyhallissa ja alueella sijaitsevilla erikoisnäyttelyosastoilla esiteltiin rakentamiseen, viherrakentamiseen ja puutarhan hoitoon liittyvää tuotemateriaalia ja tekniikkaa. Näyttelyyn tutustui kaikkiaan 20 399 kävijää.

Avajaiset

Näyttelyn suojelijana toimi Tasavallan Presidentin puoliso Rouva Tellervo Koivisto ja näyttelyn avasi maaherra Eeva-Riitta Siitonen. Suomen Asuntomessujen tervehdyksen esitti Asuntomessujen hallituksen puheenjohtaja Olavi Syrjänen. Espoon kaupungin tervehdyksen toi kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Markku Markkula.

Palvelut

Näyttelyvieraita ja näytteilleasettajia palveli alueella näyttelytoimisto, josta hoidettiin myös tiedotustoiminta. Suomen Asuntomessut ja Puutarhaliitto palkkasivat näyttelyyn 6 opasta.

Muina palveluina alueella sijaitsivat kahvio näyttelyhallissa, sekä varsinainen ravintolateltta. Lastenhoito järjestettiin Espoon kaupungin sosiaaliviraston toimesta Maarintuvassa.

Näyttelyaikainen pysäköinti oli kaupungin vastuulla. Näyttelypysäköintiä varten rakennettiin näyttelyalueen tuntumaan tilapäinen pysäköintialue. Pysäköinnin ohjaus ja valvonta sekä vartiointi- ja järjestysmiestehtävät hoidettiin urheiluseurojen voimin.

Kauko-opastus näyttelyalueelle ohjattiin pääteiden varsilta opastauluin Helsingin, Kirkkonummen sekä Turun suunnasta.

Näyttelyn aikana Suomen Siirtolapuutarhaliitto järjesti Puolarmarissa siirtolapuutarhaväen kohtaamispäivän, johon osallistui arviolta n. 500 henkilöä eri puolilta Suomea.

Suomen Asuntomessut järjesti yhdessä Meidän Talo -lehden kanssa alueella äänestyksen parhaimmasta näyttelymökistä, joksi valittiin Bruno Eratin suunnittelema koerakentamismökki M5. Tuottajamuotoisten rakentajien mökeistä yleisöä miellytti eniten Suomen Kiinteistökehityksen "Lyhty".

RYHMÄPUUTARHA-ALUEEN JA NÄYTTELYN YHTEENVETO JA ARVIOINTI

Näyttelyn aikana suoritettiin osana laajempaa "Vapaa-aika ja asuminen" -tutkimusta kysely, jossa sekä Puolarmarin asukkaita (56), että kävijöitä (297) pyydettiin arvioimaan aluetta tulevana vapaa-ajan asuntoalueena joidenkin ominaisuuksien toteutumisen kannalta.

Kyselyn perusteella alueen sijainnin arvioi kaksi viidestä hyväksi, asukkaista jopa neljä viidestä. Myös luonnonympäristön arvioivat asukkaat myönteisesti; kolme neljäsosaa heistä arvioi sen hyväksi ja kävijöistäkin yli puolet.

Mökkien varustetasoon oltiin tyytyväisiä: valtaosa kummastakin ryhmästä piti sitä sopivana ja jokunen liiallisena. Rakentamisen sopeutumisen luontoon sekä mökkien ulkoasun ja koon arvioivat useimmat kohtalaiseksi ja runsas kolmannes hyväksi. Rakentamisen väljyyttä piti puolet liian tiiviinä ja puolet sopivana. Tämä oli ominaisuus, johon oltiin selvästi kriittisimpiä.

Näyttelyvieraista 43 % voisi ajatella omaksi vapaa-ajan asunnokseen ryhmäpuutarhamökkiä.

Puolarmarin asukkailta tiedusteltiin, mitkä syyt ovat vaikuttaneet päätökseen hankkia vapaa-ajan asunto ryhmäpuutarhasta. Tärkeimmiksi syiksi osoittautuivat lyhyt etäisyys asunnolta ja mahdollisuus viljelyharrastukseen.

Hankintahinnalla on ollut lähes kaikille merkitystä ainakin jonkin verran ja melkein puolelle paljon. Käytön edullisuudella oli ollut kolmannekselle paljon merkitystä ja puolelle jonkin verran. Sen sijaan muiden tekijöiden merkitys on ollut vähäisempi: Naapureiden läheisyydellä on ollut vain harvalle paljon merkitystä ja lähes puolelle ei lainkaan. Puutarha-asumisnäyttelyllä ei näytä olleen juuri kenellekään merkitystä vapaa-ajan asunnon valinnassa ryhmäpuutarhasta.

Kysyttäessä minkälaista yhteistoimintaa vastaaja haluaa Puolarmarin muiden asukkaiden kanssa 81 % vastasi toivovansa jonkin verran yhteistoimintaa, 11 % tiivistä yhteistoimintaa ja ainoastaan muutama ei toivonut minkäänlaista yhteistoimintaa. Avokysymyksellä kysyttiin, mitä palvelua alueella eniten tarvittaisiin; kioskia ja ruokakauppa osoittautuivat yleisimmiksi toiveiksi.

Puolarmaarin alueen sijainti Espoon keskuspuiston kupeessa on ryhmäpuutarhatarkoitukseen maisemallisesti ja toiminnallisesti hyvä ja lisäksi hyvien liikenne- ja ulkoiluyhteyksien varrella. Lisäksi alue ja idylliset mökit tarjoavat varteenotettavan vaihtoehdon perinteiselle kesämökille järven rannalla.

Näyttelyalue onkin saanut myönteistä julkisuutta lähes kaupungin keskustassa olevana rauhallisena alueena, jonka viheralueiden runsaus luo tunnelman "kuin oltaisiin maalla". Puolarmaarin eräänä tavoitteena oli tuottaa uusia ideoita ja kokeellisuutta tämän päivän ryhmäpuutarhoille. Tässä tavoitteessa onnistuttiinkin ja Puolarmaarin osatoteutukset tarjoavat tulevaisuudessa hyvän lähtökohdan jatkokehittämiselle.

Laman vaikutus Puolarmaariprojektiin näkyy siinä, että joitain mökkihankkeita peruuntui ennen näyttelyä ja tätä kirjoitettaessa Puolarmaarissa on lähdössä 3 uutta rakennushanketta liikkeelle, mutta vieläkin on mökkejä vailla isäntää ja emäntää. Lisäksi ulkoilukeskus on edelleen rakentamatta.

Kaupungin taholta Puolarmaariprojektiin liittyi tiettyjä erityispiirteitä tavanomaiseen siirtolapuutarhaan verrattuna. Pohjavesiasiat ja aluetta halkova voimajohtolinjat asettavat alueen käytölle erityisrajoituksia, jotka suunnittelussa ja rakentamisessa tuli ottaa huomioon.

Osittain pohjaveden suojelukysymyksestä johtuen Puolarmaariin rakennettu täydellinen kunnallistekniikka luo edellytykset ympärivuotiseen asumiseen alueella, joka kuitenkin on vastoin alkuperäisiä tavoitteita. Toisaalta kunnallistekniikasta huolimatta putkistoja rakennettaessa syntynyt tilapäinen pohjaveden samentuminen sai melkoisesti huomiota poliittisesti ja lehdistössä.

Palstojen luovutus ja rakennuslupien myöntäminen vaativat kaupungin virkakoneistolta huomattavan suuren työpanoksen toteutettavan alueen kokoon ja merkitykseen nähden. Kiinteistönmuodostus ja rakennuspaikan hallintasuhteet erosivat normaalista käytännöstä ja edellyttivät erityistoimenpiteitä kaupungin taholla. Asemakaavamerkintä "RP-ryhmäpuutarha-alue" ei mahdollistanut normaalia tonttijakoa, vaan rakennuspaikkoina olivat 150 palstaa kahdella eri tilalla. Tilojen omistajana oli kaupunki, mutta rakentajina vaihdellen kaupunki, oma-toimirakentaja, tuottaja tai järjestö.

Alueen toteutussuunnittelu olisi pitänyt aloittaa aikaisemmin. Näin osa monista rakentamisaikatauluun liittyvistä ongelmista olisi poistunut. Myös laaja suunnitteluorganisaatio vaikutti päätöksentekoprosessiin hidastavasti. Suunnitteluvaiheessa olisi myös pitänyt mieltää laman vaikutus ja etsiä aktiivisemmin halvempia ratkaisumalleja.

Työnjaon kannalta olisi lisäksi pitänyt laatia tarkempi tiedotus- ja markkinointisuunnitelma.

- + + Näyttelyn järjestelyt sujuivat kitkatta ja näyttelyorganisaatio olisi pystynyt vaivatta suoriutumaan huomattavasti suuremmastakin kävijämäärästä.
- + + Alueen toteutus ja näyttelyyn valmistautuminen on ollut vahva oppimisprosessi kaikille ammatillisesti ja kaupungin sisällä yhteistyö eri hallintokuntien välillä sujui erittäin hyvin.
- + + Laaja virkistysalue saatiin toteutettua kerralla lähes valmiiksi ja ilman näyttelyä alueen laatutaso olisi luultavasti jäänyt alhaisemmaksi.
- + + Laatutietoisuus on noussut sekä suunnittelijoilla, rakentajilla että päättäjillä.
- + + Näyttelyssä kävijät olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä näyttelyyn ja sen monipuolisuuteen.
- + + Mökkien ja pihojen yhteisestittelyyn samassa näyttelyssä oltiin erittäin tyytyväisiä.
- + + Näyttelyn opastus sai erityistä kiitosta.
- + Lehdistön asenne ennakkoon oli pääsääntöisesti positiivista.
- Näyttelyssä kävi 20399 henkeä eli huomattavasti alle tavoitteen. Helleaalto karsi kävijöitä ja osa lähiseudun asukkaista totesi pääsevänsä alueelle näyttelyn jälkeenkin.
- Näyttely oli laatuaan ensimmäinen Suomessa ja näyttelyn sisältö ei ollut ilmeisesti täysin selvä suuralle yleisölle. Lisäksi pääkaupunkiseudulla kynnys lähteä näyttelyyn on varsin korkea johtuen suuresta tapahtumien tarjonnasta.
- Näyttelyn nimeä arvosteltiin.
- Näyttelystä johtuvat useat syyt karsivat kiinnostuneita omatoimirakentajia.
- Näyttely ja ryhmäpuutarhaideologia sopivat huonosti yhteen. Näyttely säätelä hyvin tiukasti mökkityyppien valintaa ja piti rakentamisaikataulun kireänä.
- Mökkien varustetaso on korkea, joka on sinänsä positiivinen asia, mutta se voi passivoida ryhmäpuutarhaideologiaan kuuluvaa yhteisöllisyyttä.
- Asiat hoidettiin liian raskaalla mallilla.
- Näyttelyn mainonta ei ehtinyt täysin ajoissa kaikkiin tavoiteryhmiin.
- TV -mainosta arvosteltiin mitänsanomattomaksi.
- Laman vuoksi pääsylippujen ja autopaikoituksen hinnat koettiin korkeiksi.
- Näyttelyn olisi pitänyt olla illalla pidempään auki.

JATKOTOIMENPITEET

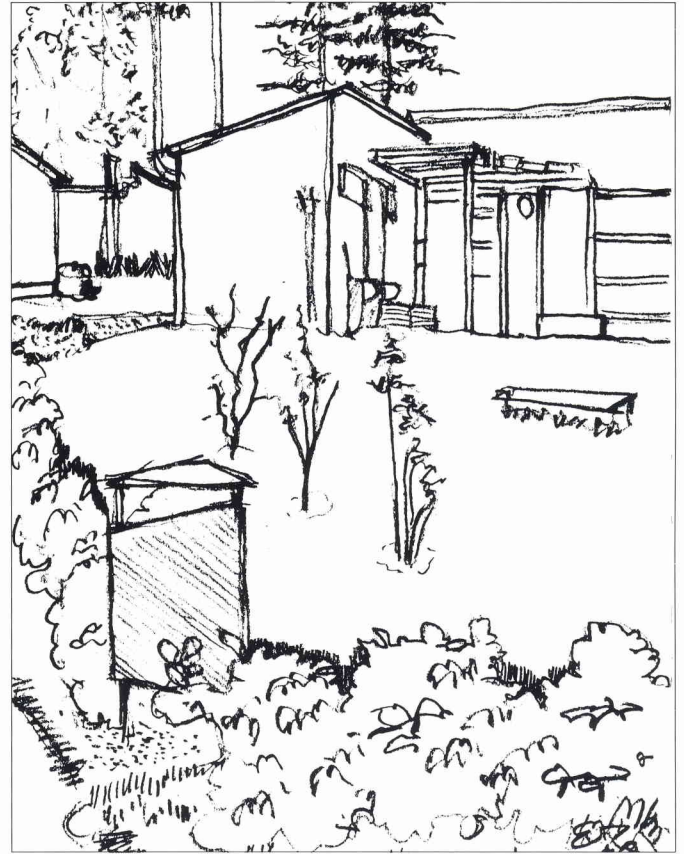
Puolarmaarissa

Puolarmaarin ryhmäpuutarha-alueen monet hyvät ratkaisut tarjoavat tulevaisuudessa toimivan esimerkin kokeellisesta ryhmäpuutarha-alueesta monelle kunnalle. Espoon kaupungin alueelle asettamista tavoitteista osa on kuitenkin vielä toteutumatta. Jotta alue tulisi toimimaan aktiivisesti espoolaisten virkistysalueena tulee alueelle toteuttaa ulkoilukeskus, joka monipuolistaa laajojen viheralueiden käyttömahdollisuuksia. Myös huoltorakennuksen ja kokkopaikan käyttöä tulee aktivoida.

Puolarmaarin alue on rakennettu korkealla laatutasolla ja alueen viheralueiden hoito ja kunnossapito tulee toteuttaa laatutasoaan vastaavalla tavalla.

Puolarmaarin alue kokonaisuudessaan tarjoaa monipuolisen kentän niin sosiologisille kuin myös kasvitieteellisille tutkimuksille. Tämä mahdollisuus tulisi hyödyntää seurantatutkimusten kautta.

Jatkossa tullaan harkitsemaan voiko koerakentamispalstojen "kokeellisuudesta" luopua, sekä tutkimaan myymäläkortteleiden kaavamääräysten väljentämistä ulkoiluun ja liikuntaan liittyväksi.

Ryhmäpuutarhat Espoossa yleensä

Puolarmaarin alue osoitti selvästi, että tänäkin päivänä Espoossa on kiinnostusta ryhmäpuutarha-ajatukselle. Samalla kuitenkin tuli esille, että seuraavissa ryhmäpuutarhahankkeissa tulee mökkien olla huomattavasti halvempia. Mökkien kokoon oltiin Puolarmaarissa tyytyväisiä. Uusiin ryhmäpuutarhoihin ei kannattane rakentaa juurikaan tämän suurempia mökkejä.

Kaupungin osuuden vähentämistä ryhmäpuutarha-alueen konkreettisessa toteutuksessa tulee tutkia. Olisiko mahdollista luovuttaa koko alue yhdistyksen vastuulle ja missä vaiheessa ?

Espooseen tulee edelleenkin toteuttaa ryhmäpuutarha-alueita kysynnän mukaan, joskin lähempänä perinteisen ryhmäpuutarha-alueen standardia. Lisäksi ihanteellista olisi, jos palstan saaja voisi rakentaa mieleisensä mökin omassa aikataulussaan, kuitenkin tiettyyn takarajaan mennessä.

Rakentamisen väljyyttä ei kannattane paljon lisätä ryhmäpuutarhoissa, vaikka Puolarmaarissa alueen tiiviyyttä arvosteltiinkin. Ihmisten kokemus tiiviyydestä voi muuttua vuosien kuluttua, kun kasvillisuus rehevöityy. Vanhoja ryhmäpuutarhoja ei ilmeisesti koeta liian tiiviiksi, vaikka ne eivät ole sen väljempiä; kasvillisuus luo sopivasti näköesteitä ja rajaa tiloja.

Kaupungin taholta projektityöskentely ylitti hallintokuntien välisiä rajoja ja organisaatiot osoittivat tarvittaessa joustavuutta yhteistyössä, jota tulisi hyödyntää jatkossakin vastaavissa projekteissa.

3.8.92	Tielaitos rakennetussa ympäristössä; Kohtauksia ja törmäyksiä Tiehallitus
4.8.92	Espoon kaupunkirakenteen kehitys Espoon kaupunki ja VTT
3. – 4.8.92	Kuntien asuntotuotanto vuonna 2000 ? (Hotelli Kuninkaantie) Espoon kaupunki
5. – 7.8.92	Nordiskt Planmöte; Pohjoismaiset kaavoituspäivät SAFA, Espoon kaupunki ja muut alan järjestöt
8.8.92	Matinkylä uusiksi -seminaari Espoon kaupungin tasa-arvotoimikunta
11.–12.8.92	Kulttuuria kaupunkiin – kaupunki- kulttuuriin Yhdyskuntasuunnittelun täydennys- koulutuskeskus
13.8.92	Ekologia ja Estetiikka Suomen Maisema-arkkitehdit ry
14.–15.8.92	Asukkaiden, luottamushenkilöiden ja virkamiesten yhteistyö lähiympäristön suunnittelussa Espoon Kotiseutuyhdistysten liitto

Public Design -näyttelyn kanssa samanaikaisesti järjestettiin myös muita näyttelytapauksia eri puolilla Tapiolaa. Galleria Otsossa oli esillä Kuvan voima -näyttely, Satakielitalon näyttelytiloissa oli Tapiolan syntyä ja kehitystä esittelevä näyttely; Tapiola – teoria ja todellisuus. Tapiolan koulun peilisaliin oli Espoon taideteollinen yhdistys koonnut oman näyttelynsä. Lisäksi Kulttuurikeskuksen näyttelytiloissa oli samanaikaisesti esillä eri näyttelyteemoja.

KUSTANNUKSET

Public Design kaupunkiympäristönäyttelystä on Espoon kaupungin alueprojekteille syntynyt kustannuksia n. 400 000 mk. Kyseinen summa pitää sisällään Espoo suunnittelee ja rakentaa -näyttelyn kustannukset, sekä näyttelyhallin ja muiden tilojen vuokrat ja rakenteet, sekä huolto- ja käyttökustannukset. Summa pitää sisällään myös järjestelymenoja, sekä eri tilaisuuksista aiheutuvia kustannuksia. Teknisen viraston osalta selkeitä näyttelyyn liittyviä rakennuskustannuksia oli 600 000 mk edestä, josta prototyypin osuus oli 400 000 mk. Tapiolan saneeraukseen liittyviä kustannuksia ei ole tässä yhteydessä laskettu näyttelykustannuksiin, koska peruskorjaus olisi tehty joka tapauksessa.

Osuuskunta Suomen Asuntomessut oli budjetoinut näyttelyn jo alusta alkaen tappiolliseksi.

YHTEENVETO PUBLIC DESIGN KAUPUNKIYMPÄRISTÖ- NÄYTTELYSTÄ JA SEN ARVIOINTI

Osuuskunta Suomen Asuntomessut suoritti Public Design -näyttelyn näytteilleasettajien keskuudessa kyselyn, jonka koosteena näyttelystä todettiin seuraavaa:

- + + Näyttelyn yleisjärjestelyjä pidettiin hyvinä, jopa kiitettävinä.
- + Mainonnan tasoa pidettiin tasaisesti hyvänä ja tiedotuksen määrää valtaosin tyydyttävänä.
- + Espoon oman näyttelyn tasoa pidettiin pääosin hyvänä.
- + Kävijäkunnan rakennetta pidettiin pääosin tyydyttävänä tai hyvänä.
- Lippujen hintoja pidettiin korkeana.
- Näytteilleasettajat kritisoivat näyttelyaikaa ja sen kestoa.

Näyttelyssä kävijöiltä, asiantuntijoilta ja Espoon kaupungin työntekijöiltä saatuina vapaina kommentteina tuli liksiksi esille seuraavia näkökohtia:

- + Tapiolaa pidettiin hyvänä näyttelypaikkana.
- + Espoo suunnittelee ja rakentaa -näyttely sai kiitosta alan asiantuntijoilta.
- + Näyttelyhallin näyttelyrakenteita pidettiin hyvinä.
- + Pysäköintijärjestely toimi pääosin moitteettomasti.
- + Tämäntyyppistä näyttelyä pidettiin tärkeänä.
- + Tapiolan saneeraustyöt saatiin aikaistettua Public Design -näyttelyn takia.
- + Näyttelystä saatiin oppia kaupungin eri hallintokunnille mm. tuotekehittelykokemus kasvoi.
- + Kaupungin oman henkilöstön ja eri hallintokuntien välinen yhteistyö ja tietotaso Public Design -teeman ympärillä kasvoi.
- Public Design -nimi koettiin vaikeaksi.
- Uuden näyttelyteeman kohdemarkkinointi olisi saanut olla tehokkaampi, koska asiantuntijakohderyhmä jakautuu monelle eri ammatti- ja hallintokunnalle kuntaorganisaatioissa.
- Taloudellinen lama ja markkinointimäärärahojen supistukset yrityksissä vaikuttivat näytteilleasettajamääriin.
- Opastus Espoon osastolle olisi saanut olla havainnollisempi.
- Näyttelyn sijaintiosoite oli monelle epäselvä.

JATKOTOIMENPITEET

Public Design -teema tähtää julkisen ympäristön arvojen ja laatutason kohottamiseen ja painottamiseen. Näyttelyn aikana tuli selväksi, että kyseinen teema sopii hyvin Espoon kaupungin imagoon ja että aihepiiriin painutuvaa näyttelytoimintaa tulee jatkaa. Näyttelyn aika, kesto, painotus ja muoto kaipaavat kuitenkin vielä kehittelyä.

Työryhmän ehdotus on, että Espoon kaupunki tutkii vaihtoehtoisia toimintamalleja Public Design -näyttelyn järjestämiseksi tulevaisuudessakin Espoossa. Kaupungin tulee kuitenkin luoda selkeät tavoitteet Public Design -näyttelyn muodolle ja kohderyhmälle. Jatkossa tulee kartottaa myös mahdolliset yhteistyökumppanit, sillä hallintokuntien organisaatiotöiden ohessa kyseinen työpanos on ollut liian mittava.

Työryhmä suosittelee myös, että kaupungin omaa osaamista ja tuotantoa tullaan jatkossakin esittelemään pysyväisluontoisesti teemoittain vaihtuvana näyttelynä.

Teksti:	Puolarmaari -työryhmä
Public Design -työryhmä
Taitto ja piirrokset:	Merja Kiviluoto
Valokuvat:	• Espoon kaupunki/Alueprojektit• Osuuskunta Suomen Asuntomessut• Jaakko Laine• Roy Mänttari
Julkaisuja:	Espoon kaupunki 1992
Keskusvirasto/Alueprojektit

